

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2512

Vragen van het lid **Kops** (PVV) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht «Gasunie vraagt om jaarlijkse bijdrage van € 100 miljoen om draai te maken naar «groen»»* (ingezonden 26 maart 2021).

Antwoord van Minister **Van 't Wout** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 28 april 2021).

Vraag 1

Hoe reageert u op de «vraag» van Gasunie om een jaarlijkse Rijksbijdrage van 100 miljoen euro (in totaal zo'n 750 miljoen euro) «om de businesscase voor waterstof rond te krijgen»?¹ Deelt u de conclusie dat een businesscase die sterk afhankelijk is van subsidie geen gezonde businesscase is?

Antwoord 1

Het kabinet onderzoekt momenteel samen met de landelijke netbeheerders en netwerkbedrijven Gasunie en TenneT of en onder welke voorwaarden een deel van het gasnet kan worden ingezet voor het transport en distributie van waterstof. Medio mei is het onderzoek gereed en zal het aan de Kamer worden aangeboden. Uit het onderzoek zal blijken: (1) of een transportnet voor waterstof noodzakelijk is voor het behalen van de klimaatdoelstelling en het realiseren van de ambities van een CO₂-vrije waterstofketen, (2) of het bestaande gasnet hiervoor kan worden ingezet en zo ja, (3), onder welke voorwaarden. Het kabinet wil vooraleerst de uitkomsten van dit onderzoek afwachten voordat verdere standpunten in worden genomen.

Bij CO₂-reducerende technieken, de productie van hernieuwbare energie en de ontwikkeling van benodigde nieuwe energie-infrastructuren om de energietransitie te ondersteunen, is in een aantal gevallen nog geen sprake van een gelijk speelveld met alternatieven met (meer) CO₂-uitstoot. Redenen kunnen zijn dat de CO₂-kosten nog onvoldoende in de prijs kunnen worden meegenomen of dat er sprake is van innovatieve technieken die nog onvoldoende marktrijp zijn. In zulke gevallen kan het in het kader van het publiek belang nodig en wenselijk zijn dat met gerichte inzet van subsidies de business cases ondersteund worden. In beginsel is het uitgangspunt dat subsidies tijdelijk zijn.

¹ Financieel Dagblad, 18 maart 2021 «Gasunie vraagt om jaarlijkse bijdrage van € 100 mln om draai te maken naar «groen»» (<https://fd.nl/ondernemen/1376480/gasunie-vraagt-om-jaarlijkse-bijdrage-van-100-mln-om-draai-te-maken-naar-groen-jsc1ca2vMzWD>)

Vraag 2

Deelt u de mening dat het onverantwoord is om zoveel geld te «investeren» in het geschikt maken van het net voor waterstof waarvan (zoals de financieel directeur van Gasunie zelf stelt) «we niet weten wie de klanten zullen zijn», kortom een markt die helemaal niet bestaat?

Antwoord 2

In de Kamerbrief Kabinetsvisie Waterstof van 30 maart 2020 beschrijft het kabinet dat CO₂-vrije waterstof een noodzakelijk onderdeel van onze toekomstige CO₂-vrije energie- en grondstoffenvoorziening zal worden.² Zoals aangegeven worden nut en noodzaak van een transportnet onderzocht en wordt bezien of het bestaande gasnet hiervoor kan worden ingezet. Hierbij worden inschattingen gemaakt van de vraag naar waterstof in Nederland en in de buurlanden, van de productie, van de noodzaak van opslag etc. Een eventueel besluit over de ontwikkeling van een transportnet voor waterstof, zal dus worden gebaseerd op onder andere inschattingen van de toekomstige vraag. Bij de uitrol is onder meer de geconcretiseerde vraag die voortkomt uit de energiestrategieën (CES) van de zes grootste industrieclusters van belang. Het kabinet heeft aangegeven met het Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI) een grotere regierol op zich te nemen bij de uitrol van infrastructuur voor de industrie.

Vraag 3

Deelt u de mening dat het tegenstrijdig is dat Gasunie het tegelijkertijd heeft over «investeren in een maatschappelijke behoefte»? Welke maatschappelijke behoefte wordt hier bedoeld? Oftewel: welke burgers hebben om deze peperdure, onrendabele «investeringen» in waterstof gevraagd?

Antwoord 3

CO₂-vrije waterstof is een onmisbaar onderdeel van een CO₂-vrije energie- en grondstoffenvoorziening. In de kabinetsvisie op waterstof is aangegeven dat op termijn de inzet van CO₂-vrije waterstof nodig is in de industrie, voor de productie van elektriciteit, in de mobiliteit en het transport en in de gebouwde omgeving. In de industrie bijvoorbeeld blijkt dit onder meer uit de koploperprogramma's die door alle zes industriële clusters zijn opgesteld en aan mij zijn aangeboden op 22 oktober 2020. Hierin is de rol van waterstof voor het behalen van de klimaatdoelen weergegeven. Ook is met het advies van de Taskforce Infrastructuur Klimaatakkoord Industrie (TIKI) een industriebrede onderbouwing gegeven voor de noodzaak van een CO₂-vrij molecuul voor de verduurzaming van de industrie en de daarop volgende behoefte aan infrastructuur. De industriële clusters pleiten voor de ontwikkeling van een transportnet voor waterstof. Toegang tot waterstof stelt de industrie in staat om duurzame energie en duurzame grondstoffen in te kopen en zo kosteneffectief te verduurzamen. Dat draagt bij aan het behoud en de ontwikkeling van werkgelegenheid.

Vraag 4

Hoe reageert u op de conclusie van het Planbureau voor de Leefomgeving dat «er nog veel onduidelijk is over de toekomstige toepassing van waterstof in het Nederlandse energiesysteem»?³ Wat is Gasunie dan in hemelsnaam van plan?

Antwoord 4

CO₂-vrije waterstof zal in verschillende vormen van eindverbruik een rol krijgen: in de industrie als grondstof en als energiedrager voor de productie van hoge temperaturen, voor elektriciteitsproductie, in de mobiliteit en transport en in de gebouwde omgeving. Het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) waaraan in de vraag wordt gerefereerd, gaat specifiek in op de inzet van waterstof in de gebouwde omgeving. Het PBL noemt waterstof hierin een veelbelovende energiedrager en schetst tegelijkertijd

² Kamerstuk 32 813, nr. 485

³ Planbureau voor de Leefomgeving, 24 september 2020 «Waterstof voor de gebouwde omgeving; operationalisering in de Startanalyse 2020» (<https://www.pbl.nl/publicaties/waterstof-voor-de-gebouwde-omgeving-operationalisering-in-de-startanalyse-2020>)

onzekerheden ten aanzien van bijvoorbeeld de kostendaling van de productie van waterstof, de kosten van infrastructuur en de hoeveelheden waterstof die op termijn beschikbaar zijn voor de verwarming van gebouwen. We staan nu aan het begin van de ontwikkeling van een CO₂-vrije waterstofketen en in de loop der tijd ontstaat een steeds betere inschatting van kosten en volumes. Hiervoor is het ook belangrijk om meer inzicht te krijgen in de toepassing van waterstof in verschillende eindverbruikerssectoren. Voor de gebouwde omgeving gebeurt dit o.a. door het onderzoeken van de toepasbaarheid en veiligheid van het verwarmen van gebouwen met waterstof, zodat wanneer waterstof breder beschikbaar wordt, duidelijk is hoe het ingezet kan worden.

Vraag 5

Bent u ervan op de hoogte dat de productie van «blauwe» waterstof twee tot drie keer duurder is dan aardgas en «groene» waterstof zelfs vier tot vijf keer duurder?⁴ Klopt het dat de benodigde «investeringen» in het net niet in deze kosten zijn meegenomen?

Antwoord 5

Het klopt dat de inzet van waterstof momenteel duurder is dan de inzet van aardgas. In de PBL-adviezen voor de SDE++ 2021 komen de meerkosten voor waterstofproductie met elektrolyse uit op maximaal € 7/kg ten opzichte van grijze waterstof. De onrendabele top voor groene waterstof wordt niet geheel met de SDE++ afgedekt, omdat er maximaal 300 €/ton CO₂-reductie wordt vergoed. Toepassing van CO₂-afvang en opslag bij conventionele waterstofproductie («blauwe» waterstof) is momenteel veel goedkoper dan groene waterstof en een van de meest kosteneffectieve technieken in de SDE++ om CO₂ te reduceren. De kosten voor het net zijn hierbij niet inbegrepen.

Vraag 6 en 7

Deelt u de conclusie dat waterstof simpelweg niet rendabel is? Deelt u bovendien de mening dat het fout is om waterstof kunstmatig «rendabel te maken» door de belasting op aardgas te verhogen?

Bent u bereid te stoppen met waterstof en de energiebelasting te verlagen? Deelt u de mening dat er niets boven een oude, vertrouwde gasaansluiting gaat (de schoonste fossiele brandstof)?

Antwoord 6 en 7

Zoals ook gesteld bij het antwoord op vraag 2, ziet het kabinet CO₂-vrije waterstof als een noodzakelijk onderdeel van een CO₂-vrije energie- en grondstoffenvoorziening. De meerkosten voor waterstofproductie waarvan op dit moment sprake is, ontstaan daarbij enerzijds door het uitblijven van een voldoende hoge CO₂-prijs, en anderzijds door een voorlopig tekort aan private investeringen in schaalvergroting en verdere technologische ontwikkeling van productiefaciliteiten.

In de huidige fiscale systematiek zijn de tarieven voor waterstof en aardgas gekoppeld, dus een verhoging van de belasting op aardgasverbruik draagt niet bij aan het aantrekkelijker maken van de inzet van waterstof ten opzichte van aardgas.

Binnenkort ontvangt Uw Kamer de evaluatie van de energiebelasting met daarin onder meer denkrichtingen voor aanpassing van de energiebelasting om de energietransitie beter te stimuleren. Het komend kabinet kan deze evaluatie gebruiken om te komen tot eventuele wijzigingsvoorstellen voor de energiebelasting.

⁴ NU.nl, 20 januari 2021 «Rapport: Groene waterstof in 2030 nog altijd duurder dan aardgas» (<https://www.nu.nl/klimaat/6102938/rapport-groene-waterstof-in-2030-nog-altijd-duurder-dan-aardgas.html>)